

III

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2023 m. balandžio 26 d.

dėl pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo dėl priemonių, skirtų pernelyg didelėms pozicijoms trečiųjų valstybių pagrindinių sandorio šalių atžvilgiu mažinti ir Sąjungos tarpuskaitos rinkų efektyvumui didinti, iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 575/2013 ir (ES) 2017/1131, ir dėl pasiūlymo dėl direktyvos, kuria dėl koncentracijos rizikos, susijusios su pagrindinėmis sandorio šalimis, ir sandorio šalies rizikos, būdingos išvestinių finansinių priemonių sandoriams, kurių centrinė tarpuskaita atliekama, traktavimo iš dalies keičiamos direktyvos 2009/65/ES, 2013/36/ES ir (ES) 2019/2034

(CON/2023/11)

(2023/C 204/03)

Ižanga ir teisinis pagrindas

2023 m. sausio 31 d. ir 2023 m. vasario 6 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo atitinkamai Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Parlamento prašymus pateikti nuomonę dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl priemonių, skirtų pernelyg didelėms pozicijoms trečiųjų valstybių pagrindinių sandorio šalių atžvilgiu mažinti ir Sąjungos tarpuskaitos rinkų efektyvumui didinti, iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 575/2013 ir (ES) 2017/1131 ⁽¹⁾ (toliau – siūlomas reglamentas), ir dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria dėl koncentracijos rizikos, susijusios su pagrindinėmis sandorio šalimis, ir sandorio šalies rizikos, būdingos išvestinių finansinių priemonių sandoriams, kurių centrinė tarpuskaita atliekama, traktavimo iš dalies keičiamos direktyvos 2009/65/ES, 2013/36/ES ir (ES) 2019/2034 ⁽²⁾ (toliau – siūloma direktyva).

ECB kompetencija teikti nuomones grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi, nes siūlomame reglamente ir siūlomoje direktyvoje yra nuostatų, darančių poveikį: 1) pagrindiniams Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) uždaviniams nustatyti ir įgyvendinti pinigų politiką bei skatinti sklandų mokėjimo sistemų veikimą pagal Sutarties 127 straipsnio 2 dalies pirmą ir ketvirtą įtraukus, 2) ECBS uždaviniui prisidėti prie to, kad kompetentingos institucijos galėtų sklandžiai vykdyti savo politiką, susijusią su prudence kredito įstaigų priežiūra ir finansų sistemos stabilumu, pagal Sutarties 127 straipsnio 5 dalį ir 3) ECB pavestiems uždaviniams, susijusiems su prudence kredito įstaigų priežiūra. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

Bendros pastabos

ECB pritaria Europos Komisijos siūlomam dokumentų rinkiniui, kuriuo siekiama sustiprinti Sąjungos centrinės tarpuskaitos sistemą nustatant tikslinius reguliavimo sistemos patobulinimus. ECB pritaria, kad atsparios ir gerai išvystytos pagrindinės sandorio šalys (PSŠ) turi esminės svarbos sklandžiam kapitalo rinkų sąjungos veikimui.

Pirma, ECB palankiai vertina siūlomus veiksmus, kuriais, stiprinant institucijų tarpusavio bendradarbiavimą ir, atsižvelgus į kintančias finansines rizikas, atnaujinant PSŠ ir bankų pozicijoms PSŠ atžvilgiu taikomus prudencinius reikalavimus, būtų didinamas ES centrinės tarpuskaitos saugumas ir atsparumas. Antra, ECB pritaria siūlomoms priemonėms, kuriomis būtų supaprastinti PSŠ priežiūros procesai, kad ES PSŠ gebėtų greičiau reaguoti į naujus rinkos pokyčius. Trečia, ECB pritaria, kad reikia imtis papildomų veiksmų siekiant sumažinti pernelyg dideles ES klientų ir tarpuskaitos narių pozicijas trečiųjų valstybių PSŠ atžvilgiu ir taip apriboti galimas rizikas, kurių Sąjungos institucijos negali visapusiškai kontroliuoti.

⁽¹⁾ COM(2022) 697 final.

⁽²⁾ COM(2022) 698 final.

Eurosistamai, kaip emisijos centriniam bankui, labai svarbi patikima tvarka, kuria būtų užtikrinamas Sąjungos centrinės tarpuskaitos saugumas ir veiksmingumas. PSŠ, vykdančios reikšmingą eurus išreikštą veiklą, sutrikimai galėtų neigiamai paveikti euro zonos kredito įstaigų likvidumo poziciją ir sklandų mokėjimo sistemų veikimą, o tai keltų riziką veiksmingam pinigų politikos poveikio perdavimui ir galiausiai trukdytų siekti Eurosistemos pagrindinio tikslo – palaikyti kainų stabilumą⁽³⁾. Atsižvelgiant į Bendro priežiūros mechanizmo (BPM) prižiūrimų kreditų įstaigų pozicijų ES PSŠ atžvilgiu dydį, stipri Sąjungos centrinės tarpuskaitos sistema svarbi ir BPM.

Konkrečios pastabos

1. *Institucijų tarpusavio bendradarbiavimo stiprinimas*

ECB pritaria pasiūlymui Sąjungos lygmeniu stiprinti institucijų tarpusavio bendradarbiavimą ir išplėsti Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos (ESMA) vaidmenį priežiūros konvergencijos didinimo srityje, visų pirma, suteikti jai įgaliojimus balsuoti ir teikti nuomones priežiūros klausimais, o krizių atvejais – koordinuoti veiksmus. ECB nuomone, atsižvelgiant į tarpuskaitos pajėgumų didėjimą Sąjungoje ir su tuo susijusią tarpvalstybinę riziką, tai žingsnis teisinga linkme, stiprinantis centrinės tarpuskaitos priežiūrą Sąjungos lygmeniu. Dėl ES PSŠ svarbos ir sudėtingumo – pradėjus taikyti aktyvios sąskaitos reikalavimą jos turėtų tapti dar svarbesnės ir sudėtingesnės, – taip pat dėl PSŠ sąsajos su svarbiomis kredito įstaigomis, kurios yra jų tarpuskaitos narės, Sąjungos lygmeniu reikalinga griežtesnė priežiūra, taip pat būtina valdyti galimą sisteminę riziką išplitimą į kitas valstybes nares.

1.1. *Kolegijos*

1.1.1. Nuolatinis kolegijų dalyvavimas: nuomonės ir metinės peržiūros procesas

Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 648/2012⁽⁴⁾ (toliau – ERIR) sukurta kolegijų sistema pasiteisino kaip veiksmingas būdas konkrečioms centrinės tarpuskaitos problemoms, kylančioms dėl aiškiai pasireiškiančių ir sienas bei sektorių ribas peržengiančių PSŠ keliamos rizikos padarinių, atremti. Kolegijos suteikia galimybę skirtingų jurisdikcijų ir skirtingus įgaliojimus turinčioms institucijoms keistis informacija, teikti įžvalgas ir dėstyti susirūpinimą keliančius klausimus dėl ES PSŠ rizikos valdymo metodų bei paslaugų paketo. Šiuo metu kolegijos teikia nuomones dėl, be kitų dalykų, PSŠ leidimų, PSŠ veiklos bei paslaugų išplėtimo ir reikšmingų modelių pakeitimų. Tačiau PSŠ atsakomosios rizikos valdymo priemonės, kurių imamasi atsižvelgiant į rinkoje vykstančius pokyčius ir rizikas, šiuo metu per oficialius kolegijų procesus nėra nuodugniai tikrinamos, nebent PSŠ veiksmai yra susiję su reikšmingais veiklos ar rizikos modelių pakeitimais.

Siekdamas sustiprinti nuolatinę kolegijos dalyvavimą, ECB visiškai pritaria Komisijos pasiūlymui, kad kiekvienos PSŠ kompetentinga institucija bent kartą per metus kolegijai pateiktų išsamią ataskaitą, kurioje būtų apžvelgiama, kaip PSŠ laikosi ERIR nuostatų, ir įvertinama PSŠ patiriama rizika⁽⁵⁾. ECB palankiai vertina Komisijos pasiūlymą reikalauti, kad kolegija teiktų papildomas nuomones apie pagrindinius priežiūros sprendimus, pavyzdžiui, dėl ataskaitų dėl PSŠ peržiūros ir vertinimo, garantinių įmokų reikalavimų ir galimų leidimo panaikinimų⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Žr. 2017 m. spalio 4 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2017/39 dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija), ir Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 nuostatos dėl pagrindinių sandorio šalių leidimų suteikimo procedūrų bei jose dalyvaujančių institucijų ir trečiųjų šalių pagrindinių sandorio šalių pripažinimo reikalavimų (OL C 385, 2017 11 15, p. 3) Bendras pastabas. Visos ECB nuomonės skelbiamos interneto svetainėje „EUR-Lex“.

⁽⁴⁾ 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 dėl ne biržos išvestinių finansinių priemonių, pagrindinių sandorio šalių ir sandorių duomenų saugyklų (OL L 201, 2012 7 27, p. 1).

⁽⁵⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 16 punkto b papunktį.

⁽⁶⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 12 punktą, kuriuo į ERIR įterpiamas naujas 17b straipsnio 1 dalies b punktas.

Pagal siūlomą sistemą kolegijos nuomonėse, be pritarimo ar nepritarimo tam tikriems priežiūros sprendimams, taip pat gali būti nurodytos sąlygos ir pateiktos rekomendacijos, kurios, kolegijos nuomone, yra reikalingos siekiant sumažinti bet kokius PSS rizikos valdymo trūkumus ⁽⁷⁾. ECB palankiai vertina siūlomą reglamentą, nes pagal jį kolegijos nariams suteikiama galimybė nurodyti, kuo remdamiesi jie balsuoja, ir atkreipti dėmesį į likusius susirūpinimą keliančius klausimus. Siekiant balsavimo procesą sustiprinti dar labiau, kolegijos nariai taip pat turėtų būti skatinami, kai balsuoja per kolegijos nuomonės priėmimo procedūrą, pagrįsti savo balsą, kad PSS kompetentinga institucija gautų išsamesnę informaciją apie įvairių kolegijos narių požiūrius, kuriais remiantis priimta kolegijos nuomonė. Galiausiai pažymėtina, kad ECB pritaria pasiūlymui dėl PSS kompetentingos institucijos įpareigojimo savo sprendime išsamiai paaiškinti visas nukrypimo nuo kolegijos nuomonės priežastis ⁽⁸⁾. ECB mano, kad šios siūlomos priemonės sustiprins nuolatinę kolegijos dalyvavimą ir padės užtikrinti, kad per PSS priežiūros procesą būtų palaikomas veiksmingas bendradarbiavimas su visomis atitinkamomis institucijomis ir pasinaudojama jų išvalgomis.

ECB pritaria siūlomo reglamento nuostatai, kad kolegijos nariai turėtų labiau prisidėti prie metinės peržiūros proceso vykdymo, ir siūlo, kad šis indėlis neapsiribotų vien metinės peržiūros dažnumo ir išsamumo nustatymu, bet apimtų ir materialinius per tą peržiūrą nagrinėjamus priežiūros aspektus.

1.1.2. Bendradarbiavimas jungtinėse priežiūros grupėse (JPG)

ECB visiškai pritaria pasiūlyme išreikštam ketinimui įtraukti JPG į leidimą gavusių ES PSS priežiūrą. Aktyvesnis kolegijos narių įtraukimas į nuolatinės priežiūros procesą, ypač į neprieštaravimo procedūrų taikymo peržiūrą, patikrinimus vietoje ir metinės peržiūros procesą, padės sustiprinti priežiūrą Sąjungos lygmeniu. Tai padės kolegijos nariams visiems drauge nuodugniau suprasti pagrindinius pokyčius, darančius poveikį PSS rizikoms ir jų valdymui, ir taip didinti PSS kompetentingų institucijų ir kolegijos narių dialogo veiksmingumą ir efektyvumą visoje Sąjungoje. Tai taip pat leis sutelkti PSS kompetentingų institucijų ir kolegijų išteklius, o tai dar labiau padės didinti ES PSS priežiūros išlaidų veiksmingumą tiek nacionalinių kompetentingų institucijų, tiek kolegijos narių labui.

Tačiau ECB nemano, kad šiuo tikslu reikia įsteigti naują priežiūros įstaigą, nes dėl to institucijų sistema gali tapti sudėtingesnė. Kad būtų užtikrintas proporcingumas, ECB siūlo naudotis esama bendradarbiavimo kolegijos struktūroje sistema. ECB taip pat siūlo numatytas JPG užduotis pavesti vykdyti kolegijai kaip jungtinę priežiūros veiklą, kurioje kolegijos nariai dalyvautų savanoriškai, pagal nevertimo ir nedraudimo principą. Jei nė vienas kolegijos narys nepareiškia noro savanoriškai dalyvauti jungtinėje priežiūros veikloje kartu su kompetentinga institucija, kompetentinga institucija šią užduotį atlieka viena.

Tam, kad jungtinė priežiūros veikla būtų integruota į esamus kolegijos procesus, ECB siūlo į PSS kompetentingų institucijų metinės peržiūros proceso ataskaitą ⁽⁹⁾ įtraukti papildomą elementą – per ateinančią metinės peržiūros laikotarpį numatomos vykdyti jungtinės priežiūros veiklos planą.

Greta siūlomame reglamente numatytų JPG užduočių ECB taip pat siūlo įtraukti jungtinę priežiūros veiklą, kurią sudarytų išvalgų teikimas per neprieštaravimo procedūrą, per kurią tvirtinami PSS garantinių įmokų modelių pakeitimai, ir per ES PSS kompetentingos institucijos atliekamą metinę peržiūrą ir vertinimą ⁽¹⁰⁾. Jungtinė priežiūros veikla taip pat turėtų apimti galimą dokumentų analizę, kuri būtų papildoma priemonė ir taikoma, kai bendradarbiaujant būtų vertinamos PSS rizikos ir jų valdymo procedūros. Tam, kad visos institucijos, įskaitant kolegiją, galėtų veiksmingai dalyvauti neprieštaravimo procedūrose, ECB siūlo pratęsti atitinkamą vertinimo terminą (žr. toliau 3.2 dalį).

⁽⁷⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 12 punktą, kuriuo į ERIR įterpiamas naujas 17b straipsnio 2 dalies c punktas.

⁽⁸⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 12 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 17b straipsnio 3 dalis.

⁽⁹⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 16 punktą.

⁽¹⁰⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 16 punktą, kuriuo keičiamas ERIR 21 straipsnis.

Tam, kad būtų išsaugotas galimos jungtinės priežiūros veiklos lankstumas ir joje būtų galima atsižvelgti į galimas susirūpinimą keliančias *ad hoc* aplinkybes, jungtinę priežiūros veiklą turėtų būti galima išplėsti į sritis, kuriose per ankstesnę metinę peržiūrą ji nebuvo numatyta. Atsižvelgdamas į tai, ECB palankiai vertina galimybę ES PSŠ kompetentingoms institucijoms vykdant nuolatinę priežiūrą ⁽¹¹⁾ prašyti pagalbos pagal nevertimo ir nedraudimo principą.

Jei būtų steigiamos JPG, kaip numatyta Komisijos pasiūlyme, ECB pritartų tam, kad JPG dalyvautų atitinkamos tarpuskaitos narių priežiūros institucijos, atsižvelgdamas į tai, kaip svarbu palaikyti ryšį tarp tarpuskaitos narių bei ES PSŠ ir tarp atitinkamų emisijos centrinių bankų bei priežiūros institucijų, nes jie aprėpia platesnę sisteminę PSŠ rizikos valdymo perspektyvą.

1.2. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija

1.2.1. ESMA vaidmuo didinant priežiūros konvergenciją ir mažinant tarpvalstybinę riziką

Kad kapitalo rinkų sąjunga veiktų sklandžiai, reikalinga gerai suderinta ES PSŠ priežiūros praktika. Siekdamas, kad priežiūros konvergencija būtų dar didesnė ir kad visos ES PSŠ taikytų ERIR nuosekliai, ECB pritaria pasiūlymams stiprinti ESMA, kaip vienos iš Europos priežiūros institucijų, vaidmenį. Visų pirma, ESMA'i kolegijose turėtų būti suteikta balsavimo teisė ir ESMA turėtų teikti nuomones dėl priežiūros sprendimų, susijusių su metine peržiūra ir vertinimu, garantinės įmokos reikalavimais ir leidimų panaikinimu, projektų. ECB taip pat pritaria siūlomam ESMA nuomonių, skirtų ES PSŠ kompetentingai institucijai, teikimo procesui ⁽¹²⁾. Jis visapusiškai dera su horizontaliu ESMA dalyvavimu visose kolegijose ir dėl to įgyjama unikalia galimybe skatinti visose kolegijose tuos pačius klausimus spręsti nuosekliai bei svarbiu šioje srityje atliekamu vaidmeniu.

1.2.2. Tarpvalstybinis koordinavimas susiklosčius krizinei padėčiai

ECB pritaria, kad reikia stiprinti Sąjungoje veikiančią atitinkamų institucijų veiksmų koordinavimo, susiklosčius nepalankioms aplinkybėms, darančioms arba galinčioms daryti poveikį ES PSŠ arba apskritai rinkoms, kuriose atliekama centrinė tarpuskaita, sistemą. Tai labai svarbu ir tam, kad individualiose ES PSŠ susiklosčius nepalankioms sąlygoms, iškilusi neigiamo poveikio išplitimo visoje Sąjungoje rizika būtų nustatyta ir pradėta mažinti kuo anksčiau ir kad Sąjungos lygmens atsakas į tokią Sąjungos mastu susiklosčiusią kritinę padėtį būtų tinkamai koordinuojamas. Konkrečiau apibrėžta veiksmų kritinės padėties atveju sistema padės atitinkamoms institucijoms ir PSŠ aiškiau numatyti, kokių praktinių veiksmų reikia imtis, paspartinti Sąjungos atsaką į tokią kritinę padėtį ir sumažinti galimą tų institucijų požiūrių priešpriešos riziką.

Todėl ECB palankiai vertina siūlomus nuostatus dėl kritinės padėties pakeitimus ⁽¹³⁾, įskaitant tai, kad konkrečiau nurodyti kritinės padėties scenarijai, oficialiai numatytas ESMA koordinavimo vaidmuo, numatyta galimybė ESMA tiesiogiai gauti šiam koordinavimo vaidmeniui atlikti reikalingą informaciją ir numatyta, kad tuo atveju, jei kritinė padėtis paveiktų daugiau negu vieną ES PSŠ arba jei dėl Sąjungos mastu pasireiškusių įvykių būtų destabilizuotos tarpvalstybinės rinkos, kuriose atliekama centrinė tarpuskaita, ji gali teikti kompetentingoms institucijoms kritinei padėčiai skirtas rekomendacijas.

Tam, kad atsakas į rimtus nepalankius įvykius, darančius poveikį Sąjungoje vykdomai centrinei tarpuskaitai, būtų tinkamai koordinuojamas, PSŠ priežiūros komitetas turi veiksmingai palaikyti ryšį su kitomis atitinkamomis institucijomis. Todėl atitinkami emisijos centriniai bankai visada turėtų būti kviečiami į PSŠ priežiūros komiteto posėdžius, kurie šaukiami, kai finansų rinkose vykstantys pokyčiai gali padaryti neigiamą poveikį rinkos likvidumui, pinigų politikos poveikio perdavimui ar sklandžiam mokėjimo sistemų veikimui. Taip kartu būtų užtikrintas nuoseklus derėjimas su siūlomame reglamente išdėstyto požiūriu, kad emisijos centriniai bankai turėtų būti įtraukti į visas diskusijas dėl ES PSŠ (žr. toliau 1.3.1 dalį).

⁽¹¹⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 18 punktą, kuriuo į ERIR įterpiamas naujas 23b straipsnio 2 dalies d punktas.

⁽¹²⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 12 ir 17 punktus.

⁽¹³⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 19 punktą.

1.3. Bendradarbiavimas PSŠ priežiūros komitete

1.3.1. Emisijos centrinių bankų dalyvavimas

Šiuo metu emisijos centriniai bankai Sąjungos lygmens diskusijose dėl ES PSŠ dalyvauja labai asimetriškai, palyginti su jų atitinkamu vaidmeniu, susijusiu su 2 lygio trečiųjų valstybių PSŠ, nors ES PSŠ tenka didžiausia tarpuskaitos Sąjungos valiutomis ir su tuo susijusios rizikos dalis. Eurosistemoje tai pasakytina net apie ne biržos išvestinių finansinių priemonių sritį, kurioje Sąjungos tarpuskaitos narių priklausomybė nuo Jungtinės Karalystės (JK) PSŠ pasireiškia labiausia: ES PSŠ tenka apie 60 % pradinės garantinės įmokos, kurią Sąjungos tarpuskaitos nariai suteikia ES ir JK PSŠ⁽¹⁴⁾. Tačiau, nors emisijos centriniai bankai gali dalyvauti PSŠ priežiūros komiteto posėdžiuose svarstant labai įvairius klausimus, susijusius su 2 lygio trečiųjų valstybių PSŠ, jų dalyvavimas svarstant su ES PSŠ susijusius klausimus šiuo metu apsiriboja diskusijomis dėl Sąjungos mastu vykdomų PSŠ testavimų nepalankiausiomis sąlygomis ir atitinkamų rinkos pokyčių⁽¹⁵⁾.

Atsižvelgdamas į tai, ECB labai palankiai vertina pasiūlymą kviešti emisijos centrinius bankus dalyvauti be balsavimo teisės visose ES PSŠ priežiūros komiteto diskusijose dėl ES PSŠ⁽¹⁶⁾. Taip emisijos centriniai bankai galės dalyvauti, pavyzdžiui, ir diskusijose dėl tarpusavio vertinimo analizių, reguliariai keistis informacija apie atitinkamą priežiūros veiklą ir sprendimus bei apie visų kolegijų nuomones ir rekomendacijas.

1.3.2. Prudencinių priežiūros institucijų dalyvavimas

PSŠ rizikos profilis gali turėti įtakos įmonių, veikiančių kaip tos PSŠ tarpuskaitos narės, rizikos profiliui. Tokios įmonės daugiausia yra kredito įstaigos ir investicinės įmonės⁽¹⁷⁾. Nuo 2008 m. pasaulinės finansų krizės ir G20 reglamentavimo reformos darbotvarkės, kuria skatinama centrinė tarpuskaita, įgyvendinimo ši rizika nuolat didėjo. Įstaigos, veikiančios kaip tarpuskaitos narės, ne tik įgyvendina tarpuskaitos prievolę savo pačių sandorių atžvilgiu, bet ir veikia kaip tarpininkės tarp PSŠ ir kitų rinkos dalyvių, iš kurių reikalaujama arba kurie nusprendžia vykdyti centrinę tų sandorių tarpuskaitą. Taigi įstaigų, veikiančių kaip tarpuskaitos narės, ir PSŠ tarpusavio sąsajos yra gyvybiškai svarbios ir greičiausiai tokios išliks ir ateityje. Turint galvoje šias tarpusavio sąsajas, labai svarbu ne tik tai, kad už tokių įstaigų priežiūrą atsakingos kompetentingos institucijos būtų visapusiškai ir laiku informuojamos apie PSŠ valdomas rizikas, bet ir tai, kad jos galėtų pasiūlyti savo priežiūros ekspertines žinias ir išvagas.

Bendradarbiavimą su prudencinės priežiūros institucijomis geriau galima sustiprinti PSŠ priežiūros komiteto lygmeniu. PSŠ priežiūros komiteto užduotys, ypač sprendimų projektų dėl reikšmingų pakeitimų, susijusių su rizikos modeliais ar lygio nustatymu, rengimas arba testavimo nepalankiausiomis sąlygomis koordinavimas, suteikia vertingų išvalgų apie PSŠ rizikos profilius ir padeda visapusiškai suprasti PSŠ. Be to, atsižvelgiant į pirmiau minėtas įstaigų, veikiančių kaip tarpuskaitos narės, ir PSŠ tarpusavio sąsajas, tokios diskusijos svarbios ir rizikai, kurią šios įstaigos gali patirti dėl jų pozicijų PSŠ atžvilgiu. Todėl trijų didžiausių įnašus į ES PSŠ išpareigojimų neįvykdymo fondą mokančių įstaigų prudencinės priežiūros institucijos turėtų dalyvauti PSŠ priežiūros komiteto posėdžiuose kaip balsavimo teisės neturinčios narės. Tokiu būdu priežiūros institucijos bus laiku informuojamos apie galimas rizikas, darančias poveikį atskiroms įstaigoms, ir vykdydamos nuolatinę priežiūrą galės imtis dėl jos reikiamų priemonių. Tai turėtų būti pastovi narystė, ne dalyvavimas *ad hoc* kvietimu.

⁽¹⁴⁾ ECB ekspertų 2021 m. gruodžio mėn. – 2022 m. rugpjūčio mėn. laikotarpio skaičiavimai, remiantis *DTCC Data Warehouse* duomenimis.

⁽¹⁵⁾ Žr. nuomonės CON/2017/39 6 ir 7 dalis.

⁽¹⁶⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 20 punkto a papunktį, kuriuo keičiamas ERIR 24a straipsnio 2 dalies d punkto ii papunktis.

⁽¹⁷⁾ Žr. 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013 dėl riziką ribojančių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1), 4 straipsnio 1 ir 2 punktus.

1.4. Tarpsektorinio stebėsenos mechanizmo kūrimas

1.4.1. Struktūra

Vienas iš pagrindinių ES PSŠ priežiūros sistemos ypatumų – dėmesys atskiroms PSŠ, remiantis atitinkamuose sektoriuose buveinės valstybėje vykdoma kontrole ir tarpvalstybiniu bendradarbiavimu su priimančiosios valstybės institucijomis. Turint galvoje Sąjungos finansų rinkų integruotumą ir didelę ES PSŠ tarpusavio priklausomybę, atskirų PSŠ priežiūrą reikėtų papildyti atitinkamomis Sąjungos lygmens priemonėmis, kurios būtų taikomos susiklosčius Sąjungos masto krizinei padėčiai ir kuriomis būtų mažinamas pažeidžiamumas. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į rizikos, kylančios dėl centrinės tarpuskaitos tarpusavio priklausomybės, padarinius ir aktyvios sąskaitos reikalavimo įgyvendinimo stebėseną akivaizdžiai reikalingas vertinimas, kuris būtų ir tarpsektorinis, ir vykdomas Sąjungos mastu.

Atsižvelgdamas į tai, ECB palankiai vertina pasiūlymą Sąjungos įstaigas, dalyvaujančias vykdam ES PSŠ, tarpuskaitos narių ir klientų priežiūrą, įskaitant ESMA, Europos bankininkystės institucijos (EBI), Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos (EIOPA), Komisijos, Europos sisteminės rizikos valdybos (ESRV) ir ECB (taip pat ir dėl jo pagal BPM vykdomų užduočių) atstovus, suburti į Jungtinį stebėsenos mechanizmą (JSM)⁽¹⁸⁾. JSM turėtų teikti išsamias Sąjungoje vykdomai tarpuskaitai aktualių rinkos pokyčių ir galimų horizontalių rizikų, ypač susijusių su keletu jurisdikcijų finansų subjektų tarpusavio sąsajomis, apžvalgą.

Be to, atsižvelgdamas į tai, kad viena iš JSM užduočių būtų aktyvios sąskaitos reikalavimo įgyvendinimo stebėseną, ECB siūlo, kad JSM dalyvautų atitinkami valiutų, kuriomis išreikštos išvestinių finansinių priemonių sutartys, kurioms taikomas aktyvios sąskaitos reikalavimas, emisijos centriniai bankai.

1.4.2. Įgaliojimai ir ryšys su kitomis institucijomis

ECB iš esmės pritaria pasiūlymui, kad JSM ir toliau daugiausiai dėmesio skirtų horizontalių rizikų stebėsenai ir vertinimui bei ataskaitų teikimui atitinkamoms Sąjungos institucijoms, visiškai nekeičiant esamų sprendimų priėmimo įgaliojimų ir PSŠ priežiūros procesų.

Kartu būtų naudinga aiškiau apibrėžti JSM sąveiką su esama priežiūros sistema. Pirma, siekdamas užtikrinti veiksmingą nacionalinių kompetentingų institucijų indėlį, susijusį su JSM darbu, ECB siūlo, kad JSM metinė veiklos rezultatai ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai būtų rengiama konsultuojantis su atitinkamomis nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis. Antra, tam, kad atsižvelgiant į JSM ataskaitas būtų lengviau veiksmingai imtis tolesnių priemonių, iš nacionalinių kompetentingų institucijų, kolegijų ir PSŠ priežiūros komiteto turėtų būti reikalaujama, kad jie, vykdydami savo darbą, peržiūrėtų ir atsižvelgtų į jų veiklai, rizikos profiliui arba konkrečios PSŠ rizikos valdymui aktualius JSM veiklos rezultatus.

Be to, reikėtų išplėsti siūlomos JSM užduoties stebėti koncentracijos rizikas aprėptį. ECB supratimu, šiuo metu šios užduoties esmė sudaro koncentracijos rizikų, kylančių dėl priklausomybės nuo tų pačių paslaugų teikėjų, nustatymas. Siūlomame reglamente nėra aiškiai ar pakankamai aptariami papildomi esminiai koncentracijos aspektai. Pirma, koncentracijos rizika gali kilti, kai vienas klientas turi reikšmingą poziciją PSŠ atžvilgiu, nes naudojasi įvairiais tos PSŠ tarpuskaitos nariais, nedarant poveikio produktų, kurių tarpuskaitą atlieka ta pati PSŠ, rūšims. Ši rizika iš esmės gali būti aktuali kelioms PSŠ, nepaisant to, kad tokia koncentracija turėtų būti analizuojama kiekvienos PSŠ lygmeniu. Antra, koncentracijos rizika gali kilti, kai rinkos dalyvis sukaupia reikšmingas produkto, kuriuo galima prekiauti tiek reguliuojamose, tiek nebiržinės rinkose, rinkos pozicijas. Ši problema gali padidėti, jeigu to paties ar panašaus produkto ar net labai susijusio produkto tarpuskaitą atlieka daugiau negu viena PSŠ. Tokių formų koncentracijos rizika šiuo metu yra mažiau matoma ir institucijoms, ir rinkos dalyviams, nors gali sukelti reikšmingų pasekmių. Per pastarąsias krizes išryškėjo, kad dėl tų rizikų galėjo kilti didelė grėsmė ne tik ES PSŠ ir rinkos dalyvių saugumui bei patikimumui, bet ir apskritai finansiniam stabilumui. Todėl ECB siūlo siūlomame reglamente sugriežtinti JSM stebėsenos veiklą, nustatant, kad tarpuskaitos srityje į koncentracijos riziką būtų atsižvelgiama labiau.

⁽¹⁸⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 18 punktą, kuriuo į ERIR įterpiamas naujas 23c straipsnis.

Be to, atsižvelgdamas į JSM naujumą, ECB siūlo suteikti JSM daugiau su jo galimo darbo sritimis susijusio lankstumo. Todėl reikėtų įtraukti nuostatą, pagal kurią būtų leidžiama, nusprendus, kad tai naudinga, dviem ar daugiau JSM narių susitarti naudojantis JSM sistema atlikti tarpsektorinę analizę ir kitomis Sąjungos masto tarpsektorinėmis su centre tarpuskaite susijusiomis bendro intereso temomis.

1.5. Pripažintų trečiųjų valstybių PSŠ priežiūra

ECB iš esmės pritaria pakeitimams, kuriais padidinamas trečiųjų valstybių PSŠ pripažinimo proceso proporcingumas, ir pakeitimams, kuriais užtikrinama, kad ESMA gautų visą būtiną informaciją iš 2 lygio trečiųjų valstybių PSŠ jos vykdomos priežiūros veiklos tikslais.

ECB siūlo dar aiškiau apibrėžti konsultacijų su emisijos centriniu banku dėl priežiūros veiklos ir procedūrų, susijusių su 2 lygio trečiųjų valstybių PSŠ, sritis. Šiuo metu šios konsultacijos apsiriboja tuo, kaip PSŠ atitinka reikalavimus emisijos centrinio banko požiūriu aktualiose penkiose srityse: garantinių įmokų, likvidumo rizikos valdymo priemonių, įkaitų, atsiskaitymų ir sąveikos susitarimų⁽¹⁹⁾. Dėl PSŠ atitikties šių sričių reikalavimams praktiškai pagal tam tikras nuostatas gali būti priimami oficialūs ESMA sprendimai⁽²⁰⁾, taip pat gali būti atliekami specialūs ESMA bei PSŠ priežiūros komiteto priežiūriniai vertinimai ir procedūros. Be to, garantinės įmokos reikalavimų sritis reglamentuojama tam tikromis ERIR nuostatomis⁽²¹⁾. Su emisijos centriniais bankais svarbu konsultuotis dėl sprendimų dėl modelių peržiūros, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis ir grįžamojo patikrinimo siekiant patvirtinti modelius ir parametrus, kuriuos PSŠ taiko apskaičiuodama savo garantinės įmokos reikalavimus, standartines įmokas į išsipareigojimų neįvykdymo fondą, įkaito reikalavimus ir kitas rizikos valdymo priemones pagal ERIR⁽²²⁾. Todėl ECB rekomenduoja konsultuojantis su emisijos centriniais bankais ir toliau daug dėmesio skirti šioms penkioms sritims, bet kartu dar aiškiau nurodyti, dėl kokio tipo ESMA aktų reikėtų konsultuotis su emisijos centriniais bankais (pvz., įtraukiant priežiūriniai vertinimus). Be to, konsultacijos turėtų apimti visas aktualias ERIR nuostatas, kuriomis ESMA įgaliojama tose srityse priimti sprendimą arba atlikti priežiūrinį vertinimą.

2. Prudencinių reikalavimų atnaujinimas

2.1. PSŠ reikalavimų pakeitimai

2.1.1. Dalyvavimo ir atskyrimo reikalavimai

ECB palankiai vertina pasiūlymą keisti PSŠ nustatytus tarpuskaite narių priėmimo reikalavimus. Centrinės tarpuskaite srityje konkrečios ne finansų sandorio šalių ypatybės yra labai svarbios, ypač turint galvoje nesena patirtį, susijusią su didelių garantinių įmokų reikalavimais, taikytais dėl itin didelio rinkos nepastovumo. Todėl PSŠ turėtų atidžiai įvertinti kiekvienos ne finansų sandorio šalies likvidumo profilį prieš priimdama tą šalį tiesiogine tarpuskaite dalyve. PSŠ ypač turėtų išnagrinėti, ar ne finansų sandorio šalys gali laiku įvykdyti galimų didesnių garantinių įmokų reikalavimus arba laiku sumokėti įmokas į išsipareigojimų neįvykdymo fondą net ir nepalankiausiomis rinkos sąlygomis. Be to, dėl teisinio tikrumo ypač vertėtų dar konkrečiau apibrėžti sąveiką tarp ne finansų sandorio šalių priėmimo į tarpuskaite nares pagal ERIR⁽²³⁾ ir reikalavimo informuoti PSŠ kaip sistemą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 98/26/EB⁽²⁴⁾. Todėl ECB siūlo atitinkamuose techninių reguliavimo standartų projektuose⁽²⁵⁾ nurodyti ne finansų sandorio šalių priėmimo kriterijų elementus. ECB taip pat siūlo į institucijų, su kuriomis ESMA turėtų konsultuotis rengdama šiuos techninių reguliavimo standartų projektus, sąrašą įtraukti ECBS narius.

⁽¹⁹⁾ Žr. ERIR 41, 44, 46, 50 ir 54 straipsnius.

⁽²⁰⁾ Žr. ERIR 25 straipsnio 2b dalį ir 25b straipsnio 1 dalį.

⁽²¹⁾ Žr. ERIR 41 ir 49 straipsnius.

⁽²²⁾ Žr. ERIR 49 straipsnį; žr. Nuomonės CON/2017/39 2.3 dalį

⁽²³⁾ Žr. ERIR 17 straipsnio 4 dalį.

⁽²⁴⁾ 1998 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/26/EB dėl atsiskaitymų baigtinumo mokėjimų ir vertybinių popierių atsiskaitymų sistemose (OL L 166, 1998 6 11, p. 45).

⁽²⁵⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 29 punkto c papunktį, kuriuo ERIR 37 straipsnis papildomas nauja 7 dalimi.

Galiausiai ECB siūlo aiškiau nurodyti, kad draudimas PSS dalyvauti kitoje PSS⁽²⁶⁾ nedaro poveikio esamoms nuostatomis dėl sąveikos susitarimų, kuriais užtikrinama tinkama PSS tarpusavio tarpuskaitos rizikos sistema⁽²⁷⁾.

2.1.2. Garantinės įmokos ir skaidrumo reikalavimai

ECB pritaria tam, kad reikėtų pasinaudoti šia teisės akto peržiūros galimybe ir atsižvelgti į ankstesniais laikotarpiais fiksuoto itin didelio rinkos nepastovumo padiktuotas pamokas, iš kurių matyti, kad garantinių įmokų praktiką galbūt dar galima griežtinti. Naujausioje Bazelio bankų priežiūros komiteto (BBPK), Tarptautinių atsiskaitymų banko Mokėjimo ir rinkos infrastruktūrų komiteto (CPMI) ir Tarptautinės vertybinių popierių komisijų organizacijos (IOSCO) ataskaitoje⁽²⁸⁾ nurodytos sritys, kurias reikia išanalizuoti išsamiau, ypač išsamiau reikėtų išanalizuoti PSS garantinių įmokų modelių lankstumą bei skaidrumą ir kintamųjų garantinių įmokų praktiką. Atsižvelgdami į šią išsamesnę analizę tarptautinius standartus nustatantys subjektai galėtų pateikti rekomendacijas dėl PSS garantinių įmokų praktikos, metodų ir modelių.

Atsižvelgdamas į tai, ECB pritaria siūlomiems garantinės įmokos reikalavimų pakeitimams. Perduodant vienos dienos garantinių įmokų reikalavimus⁽²⁹⁾ likvidumas galėtų būti nukreipiamas tarpuskaitos nariams. Tačiau kartais ši praktika gali nebūti racionali ne tik PSS, bet ir tarpuskaitos nariams bei jų klientams. Dabar kai kurios PSS gali mišriai taikyti vienos dienos kintamųjų ir pradinių garantinių įmokų reikalavimus. Dažnai tai reiškia, kad tarpuskaitos nariai ir jų klientai gali nuspręsti vienos dienos garantinės įmokos reikalavimus įvykdyti nepiniginiai įkaitu arba kita valiuta, negu išreikštas produktas. PSS įvedus kintamųjų garantinių įmokų perdavimo galimybę, toks lankstumas įkaito atžvilgiu gali būti prarastas, nes vienos dienos reikalavimus reikės atskirti pagal kintamąsias ir pradines garantines įmokas. Be to, tikėtina, kad tik pinigai (t. y. produkto valiuta) būtų priimami kaip tinkama kintamosios garantinės įmokos priemonė. Todėl, kaip numatyta siūlomame reglamente⁽³⁰⁾, kintamųjų garantinių įmokų perdavimo galimybė turėtų būti palikta, o PSS, pasikonsultavusi su savo tarpuskaitos nariais ir jų klientais ir įvertinusi visus privalumus ir trūkumus, turėtų įdėti visas galimas pastangas šiai galimybei išnagrinėti ir išplėtoti. Tai nedaro poveikio galimoms rekomendacijoms, kurios būtų parengtos tarptautiniu lygiu ir į kurias galiausiai būtų galima atsižvelgti techninių reguliavimo standartų projekte dėl garantinių įmokų reikalavimų⁽³¹⁾.

Kalbant apie garantinių įmokų praktikos skaidrumą ir atskleidimą, ECB labai pritaria tarpuskaitos narių ir klientų, atliekančių sandorių tarpuskaitą savo atitinkamų klientų vardu (t. y. klientų tarpuskaitos paslaugų teikėjų), atsakomybės išplėtimui. Be to, būtų naudinga, konsultuojantis su EBI ir ECBS nariais, įgalinti ESMA⁽³²⁾ parengti techninių reguliavimo standartų dėl šioms PSS ir klientams tarpuskaitos paslaugų teikėjams taikomų skaidrumo reikalavimų projektus. Techninių reguliavimo standartų projektai gerokai pagerintų atitinkamos atskleidžiamos informacijos standartizavimą ir kokybę. Kalbant apie skaidrumą ir informacijos atskleidimą, jie taip pat užtikrintų veiksmingą PSS ir klientų tarpuskaitos paslaugų teikėjų atsakomybės sričių sąveiką. Galiausiai vėliau ir tiek, kiek tai aktualu, tokiuose techninių reguliavimo standartų projektuose būtų galima atsižvelgti į tarptautinio darbo, vykdomo BBPK, CPMI ir IOSCO struktūrose⁽³³⁾ garantinių įmokų skaidrumo srityje, rezultatus.

⁽²⁶⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 29 punkto a papunktį, kuriuo keičiama ERIR 37 straipsnio 1 dalis.

⁽²⁷⁾ Žr. ERIR V antraštinę dalį.

⁽²⁸⁾ Žr. BBPK, CPMI ir IOSCO, 2022 m. rugsėjo mėn. ataskaitą *Review of margining practices*. Paskelbta Tarptautinių atsiskaitymų banko interneto svetainėje <https://www.bis.org>.

⁽²⁹⁾ Vienos dienos garantinės įmokos reikalavimai gali būti perduodami tik kintamųjų garantinių įmokų, t. y. garantinių įmokų, kurios surenkamos arba grąžinamos atsižvelgiant į esamas pozicijas, pasikeitusias dėl faktinių rinkos kainos pokyčių, atveju (žr. 2012 m. gruodžio 19 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 153/2013, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 papildomas nuostatomis dėl pagrindinės sandorinio šalims taikomų reikalavimų techninių reguliavimo standartų (OL L 52, 2013 2 23, p. 41), 1 straipsnio 4 ir 6 punktus).

⁽³⁰⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 31 punktą, kuriuo keičiama ERIR 41 straipsnio 3 dalis.

⁽³¹⁾ Žr. ERIR 41 straipsnį.

⁽³²⁾ Dėl to į siūlomą reglamentą reikėtų įtraukti naują straipsnį, kuriuo į ERIR 38 straipsnį būtų įterpta nauja 9 dalis.

⁽³³⁾ Žr. BBPK, CPMI ir IOSCO, 2022 m. rugsėjo mėn. ataskaitą *Review of margining practices*. Paskelbta Tarptautinių atsiskaitymų banko interneto svetainėje <https://www.bis.org>.

2.1.3. Įkaito reikalavimai

Apskritai yra prasminga leisti PSŠ kaip įkaitą priimti valstybės garantijas ir valstybinių bankų garantijas. ECB supranta Sąjungos pastangas reguliavimo priemonėmis švelninti ypač nepalankias likvidumo sąlygas, susiklosčiusias dėl pastaruoju metu fiksuojamo precedento neturinio rinkos nepastovumo. Tačiau siekdamas išvengti bet kokių abejonių ir atsižvelgdamas į tai, kad pasiūlyme nekalbama apie komercinių bankų garantijų specifiką, ECB pabrėžia nepritariantis tam, kad įkaitu neužtikrintos komercinio banko garantijos būtų pripažįstamos tinkamu įkaitu visą laiką⁽³⁴⁾. Įkaitu neužtikrintų komercinio banko garantijų priėmimas turėtų ir toliau būti laikina reguliavimo priemonė, taikoma tik ne finansų sandorio šalims. Galimybė visą laiką priimti įkaitu neužtikrintas komercinio banko garantijas reikštų struktūrinį priimtinos reguliavimo rizikos pokytį, viršijantį tikslą švelninti ne bankinių subjektų patiriamas ypač nepalankias likvidumo sąlygas. ECB taip pat išpėja dėl leidimo PSŠ priimti komercinių bankų garantijas iš visų tarpuskaitos narių, įskaitant finansų įstaigas, o ne tik iš ne finansų sandorio šalių, kaip yra dabar.

Galiausiai ECB siūlo išplėsti ESMA rengiamų techninių reguliavimo standartų, kuriais nustatoma, kokiomis sąlygomis komercinių bankų garantijos gali būti priimanamos kaip įkaitas, taikymo sritį, įtraukiant valstybės garantijas ir valstybinių bankų garantijas. Tai leistų ESMA tiksliau apibrėžti atitinkamus įkaito reikalavimus, taikytinus valstybės garantijoms ir valstybinių bankų garantijoms.

2.1.4. Prievolė pranešti

ECB tvirtai pritaria pasiūlymui panaikinti informacijos teikimo reikalavimų išimtį grupės vidaus sandoriams, kuriuose dalyvauja ne finansų sandorio šalis⁽³⁵⁾. 2017 m. pradėjus taikyti šią išimtį, ECB nurodė keletą neigiamų pasekmių tiek pagal ERIR teikiamų duomenų kokybei ir naudingumui, tiek institucijų galimybės stebėti finansinį stabilumą tam tikrose finansų rinkų srityse⁽³⁶⁾. Šios pasekmės tebėra aktualios. Pavyzdžiui, informacijos apie tam tikrus grupės vidaus sandorius trūkumas 2022 m., energijos rinkose kilus neramumams, trukdė ECB vykdyti su finansiniu stabilumu susijusius uždavinius. Ne finansų bendrovių veikla sudaro labai didelę energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkų dalį. Todėl duomenų apie grupės vidaus sandorius, kuriuose dalyvavo bent viena ne finansų sandorio šalis, trūkumas buvo didelė spraga, trukdžiusi ECB stebėti šių išvestinių finansinių priemonių rinkų segmentą. Apskritai žaliavų išvestinių finansinių priemonių rinkose grupės vidaus sandoriai sudaro reikšmingą rinkos dalyvių visų dvišalių pozicijų dalį ir jų identifikavimas gali atskleisti kai kurių didelių konglomeratų svarbą finansinio stabilumo požiūriu. Nors pastarojo meto neramumai daugiausia paveikė energijos žaliavų išvestines finansines priemones, būsimų krizių pobūdžio numatyti neįmanoma. Apskritai duomenų apie visos rinkos padėtį trūkumas taip pat gali trukdyti kompetentingoms institucijoms veiksmingai stebėti sparčiai kintančią rinkos dinamiką. Šiomis aplinkybėmis svarbu pažymėti, kad Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 2015/2365⁽³⁷⁾ nenumatyta jokia panaši informacijos teikimo apie grupės vidaus atpirkimo sandorius, vertybinių popierių įsigijimo finansavimo ir garantinės įmokos skolinimo sandorius išimtis. ERIR duomenų teikimo reikalavimų išimties grupės vidaus sandoriams, kuriuose dalyvauja ne finansų sandorio šalis, panaikinimas yra svarbi priemonė, padėsianti sukaupti informaciją apie visos rinkos padėtį ir užtikrinti atitinkamų reglamentų nuoseklumą.

⁽³⁴⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 33 punkto a papunktį, kuriuo keičiama ERIR 46 straipsnio 1 dalis.

⁽³⁵⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 5 punkto a papunktį.

⁽³⁶⁾ Žr. 2017 m. spalio 11 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2017/42 dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiama Reglamento (ES) Nr. 648/2012 nuostatos, susijusios su tarpuskaitos prievole, tarpuskaitos prievolės taikymo sustabdymu, ataskaitų teikimo reikalavimais, ne biržos išvestinių finansinių priemonių sutarčių, kurių tarpuskaitos pagrindinė sandorio šalis neatlieka, rizikos mažinimo būdais, sandorių duomenų saugyklų registracija ir priežiūra bei sandorių duomenų saugyklų reikalavimais (OL C 385, 2017 11 15, p. 10) 2.2.1–2.2.3 dalis.

⁽³⁷⁾ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2365 dėl vertybinių popierių įsigijimo finansavimo sandorių ir pakartotinio naudojimo skaidrumo ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 337, 2015 12 23, p. 1).

2.1.5. Likvidumo poreikių įvertinimas

ECB mano, jog yra svarbu, kad PSŠ kasdien stebėtų savo pozicijas svarbiausiomis Sąjungos valiutomis, kad galėtų geriau valdyti savo likvidumo riziką ir kad savo kompetentingoms institucijoms galėtų teikti tinkamą informaciją pagal atitinkamas Sąjungos valiutas. Siūlomame reglamente į tai turėtų būti atsižvelgta siekiant užtikrinti, kad didžiausi mokėjimo įsipareigojimai būtų vertinami bendrai pagal visas valiutas ir atskirai pagal kiekvieną iš svarbiausių Sąjungos valiutų, kuriomis išreikštos finansinės priemonės, kurių tarpuskaityta atliekama.

2.2. *Poveikis kredito įstaigų prudencinei priežiūrai*

2.2.1. Grupės vidaus sandorių išimtis

Siūlomu reglamentu keičiama dabartinė sistema, pagal kurią grupės vidaus sandoriams netaikomi tarpuskaityti ir garantinės įmokos pateikimo reikalavimai⁽³⁸⁾, taip pat netaikomi kapitalo reikalavimai kredito vertinimo koregavimo rizikai padengti⁽³⁹⁾. Siūlomi pakeitimai apima trečiųjų valstybių lygiavertiškumo vertinimo, kuris yra išankstinė šių išimčių taikymo sąlyga, sistemą. ERIR atveju dabartinę lygiavertiškumo vertinimo sistemą siūloma pakeisti supaprastinta sistema. Išimtis turėtų būti taikomos laikantis sąlygų, kuriomis užtikrinama, kad nebūtų pakenkta ne tik įstaigų saugumui ir patikimumui, bet ir apskritai finansų sistemos stabilumui. Šiomis aplinkybėmis ECB turi keletą pastabų.

Pirma, tam, kad grupės vidaus sandoriams būtų taikoma tarpuskaityti ir garantinės įmokos pateikimo reikalavimų išimtis, atliekant išankstinį atitinkamos trečiosios valstybės sistemos vertinimą nepakanka įvertinti tik kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu aspektus. ECB yra tvirtai įsitikinęs, kad prieš įstaigoms suteikiant galimybę taikyti išimtis, reikėtų įvertinti keletą kitų aspektų, visų pirma tos trečiosios valstybės reguliavimo ir priežiūros sistemos lygiavertiškumą platesnei ERIR taikymo sričiai. Vertinimas turėtų apimti, tuo neapsiribojant, pagrindinius reikalavimus dėl ne biržos sandorių rizikos mažinimo būdų, kaip jau numatyta dabartinėje ERIR sistemoje⁽⁴⁰⁾. ECB palaiko išsamesnį lygiavertiškumo vertinimą, nes juo užtikrinama, kad trečiojoje valstybėje esančioms sandorio šalims būtų taikomos patikimos reguliavimo ir priežiūros sistemos ir kad sudarydamos sandorius su tokiomis sandorio šalimis Sąjungos sandorio šalys nepatirtų nepagrįstos rizikos. Pagal siūlomą reglamentą Komisija gali atlikti išsamesnį trečiosios valstybės sistemos vertinimą, galimai įtraukiant pirmiau nurodytus aspektus. Tačiau toks vertinimas neturėtų būti atliekamas savo nuožiūra. Veikiau šis vertinimas turėtų būti atliekamas ir užbaigiamas iš anksto, prieš Sąjungos sandorio šalims įgyjant galimybę pasinaudoti minėtomis išimtimis. Antraip Sąjungos sandorio šalims teks reikšminga rizika, kad jos gali sudaryti arba sukaupti didelį kiekį grupės vidaus sandorių su sandorio šalimis, kurioms atitinkami reguliavimo reikalavimai ir (arba) tinkama priežiūra gali nebūti taikomi. Todėl ECB mano, kad vietoj siūlomos supaprastintos sistemos turėtų būti išsaugota šiuo metu taikoma lygiavertiškumo sistema.

Antra, pasiūlymas daro tiesioginį poveikį kapitalo reikalavimų kredito vertinimo koregavimo rizikai padengti, kaip nurodyta Reglamente (ES) Nr. 575/2013, taikymui. Kredito vertinimo koregavimo rizika – tai nuostolių rizika, kylanti dėl išvestinių finansinių priemonių sandorio šalies kredito maržos pokyčių, pasikeitus jos kredito kokybei. Šis koregavimas atliekamas, kai Sąjungos sandorio šalis sudaro išvestinių finansinių priemonių sandorį su kita sandorio šalimi, įskaitant tai pačiai grupei priklausančią sandorio šalį. Viena iš dažniausiai pasitaikančių priežasčių, dėl kurių Sąjungos sandorio šaliai susidaro tokia grupės vidaus rizikos pozicija, yra kompensacinės registravimo praktikos palaikymas. ECB anksčiau pabrėžė⁽⁴¹⁾, kad prudencinė rizika gali kilti dėl tam tikros tarptautinių grupių taikomos registravimo praktikos, ypač dėl kompensacinės registravimo praktikos. Nepriklausomai nuo to, ar grupės vidaus sandoriu, dėl kurio kyla kredito vertinimo koregavimo rizika, palaikoma ar nepalaikoma kompensacinė registravimo praktika, ši kredito vertinimo koregavimo rizika neigiamai veikia Sąjungos sandorio šalies rizikos profilį. Taigi Sąjungos sandorio šalys turi turėti pakankamas vietas priemones ir pakankamus darbuotojus, kad galėtų tinkamai valdyti tokią riziką, taip pat turi turėti sukaupusios reguliuojamojo kapitalo tai rizikai padengti, nebent pagal Reglamentą (ES) Nr. 575/2013 taikoma atitinkama išimtis⁽⁴²⁾. Galimybė pasinaudoti šia išimtimi turėtų būti suteikiama tik Sąjungos sandorio šalims su sąlyga, kad trečiojoje valstybėje, kurioje įsteigta kita sandorio šalis, lygiavertiškumo vertinimas apima visus atitinkamus tos trečiosios valstybės taisyklių

⁽³⁸⁾ Žr. ERIR 4 ir 11 straipsnius.

⁽³⁹⁾ Žr. Reglamento (ES) Nr. 575/2013 382 straipsnio 4 dalį.

⁽⁴⁰⁾ Žr. ERIR 11 straipsnį.

⁽⁴¹⁾ Žr. *Supervisory expectations on booking models*, ECB, 2018 m. rugpjūčio mėn., paskelbta ECB bankų priežiūros svetainėje www.bankingsupervision.europa.eu.

⁽⁴²⁾ Reglamentas (ES) Nr. 575/2013 382 straipsnio 4 dalies b punktas.

prudencinius aspektus ir jį atliekant konkrečiai išsamiai įvertinama kredito vertinimo koregavimo rizika. Todėl ECB palankiai vertina tai, kad siūlomame reglamente nustatytas įgaliojimas vertinti trečiosios valstybės lygiavertiškumą⁽⁴³⁾, tačiau siūlo nustatyti, kad turi būti vertinami atitinkamos trečiosios valstybės prudenciniai ir priežiūros reikalavimai. ECB pritaria tam, kad įgaliojimas būtų nustatytas Reglamente (ES) Nr. 575/2013. Specialus sprendimas dėl lygiavertiškumo, kuris būtų priimamas tam, kad grupės vidaus sandoriams būtų taikoma išimtis pagal Reglamentą (ES) Nr. 575/2013, būtų tinkamesnis, nes leistų atliekant vertinimą dėmesį sutelkti į kredito vertinimo koregavimo riziką. Gautas rezultatas prudenciniu požiūriu būtų tinkamesnis, palyginti su *status quo*, net ir po EBI paaiškinimų, kurie kitais atvejais yra sveikintini⁽⁴⁴⁾.

Galiausiai, nepriklausomai nuo taikytinos lygiavertiškumo vertinimo tvarkos, ECB prieštarauja tam, kad trečiųjų valstybių atitikties reikalavimams vertinimą būtų pavesta atlikti prudencinei priežiūros institucijai, net ir laikinai, kaip numatyta siūlomame reglamente. ECB yra įsitikinęs, kad instituciniu požiūriu Komisija užima geriausią poziciją prisiimti atsakomybę už trečiųjų valstybių reguliavimo sistemų lygiavertiškumo vertinimą, kuriam atlikti reikia gauti ir nuolat atnaujinti išsamią trečiųjų valstybių reguliavimo ir priežiūros sistemų apžvalgą. Tai atitinka esamą Sąjungos finansinių paslaugų sistemą, pagal kurią lygiavertiškumo vertinimus paprastai atlieka Komisija, kartais – remdamasi Europos priežiūros institucijų techninėmis rekomendacijomis⁽⁴⁵⁾.

2.2.2. Modelių priežiūrinio patvirtinimo panaikinimas

Kaip pastebėta ir per pastarojo meto krizes, ne biržos sandoriai, kurių centrinė tarpuskaityta neatliekama, gali kelti reikšmingą riziką, paveikiančią tiek tokius sandorius sudarančių sandorio šalių saugumą ir patikimumą, tiek apskritai finansinį stabilumą. Šią riziką didina tai, kad ne biržos sandorių, kurių centrinė tarpuskaityta neatliekama, apimtis yra didelė ir greičiausiai tokia išliks, nepaisant po G20 reglamentavimo reformų laipsniškai įvedamos tarpuskaitytos prievolės. Todėl labai svarbu, kad finansų sandorio šalių taikomos ERIR nurodytos rizikos valdymo procedūros⁽⁴⁶⁾ būtų techniniu požiūriu patikimos ir tinkamos tikslui sumažinti atitinkamų sandorių pagrindinę riziką siekti. Tam gali prireikti naudoti pradinės garantinės įmokos apskaičiavimo modelius. Šiuo tikslu ECB pritaria tam, kad būtų aiškiau apibrėžti Sąjungos sandorio šalims taikomi su pradinėmis garantinėmis įmokomis modeliais susiję priežiūros reikalavimai⁽⁴⁷⁾. Šiuo atžvilgiu ECB pritarė didesniai proporcingumui ir didesniai lankstumui, pavyzdžiui, jei būtų leidžiama naudoti modelius sandorio šalių nuožiūra ir vietoj oficialios patvirtinimo procedūros kompetentingoms institucijoms būtų suteikiami bendri įgaliojimai pareikšti prieštaravimą. Kompetentingos institucijos bus įgalios imtis veiksmų užtikrinant, kad šie modeliai būtų pakankamai patikimi. ECB siūlo, kad šios sandorio šalys, ypač kredito įstaigos, atitinkamoms savo kompetentingoms institucijoms teiktų pakankamai informacijos apie rizikos valdymo procedūras, įskaitant informaciją apie modelius, naudojamų pradinės garantinės įmokos apskaičiavimams, veikimo rezultatus. Tačiau esamoje reguliavimo sistemoje prudenciniams tikslams tinkamos formos informacijos apie pradinės garantinės įmokos modelių veikimo rezultatus nėra. Jei kompetentingos institucijos turės šią informaciją, jos galės įvertinti šias rizikos valdymo procedūras, įskaitant pradinės garantinės įmokos modelius, ir taip pat galės įvertinti, ar reikia imtis atitinkamų priežiūros veiksmų, kad būtų užtikrintas jų taikymo patikimumas. Kad būtų užtikrinta konvergencija, ECB rekomenduoja tai apibrėžti techninių reguliavimo standartų projektuose, ne gairėse.

Be išsamesnių kompetentingų institucijų informavimo reikalavimų, rinkos dalyviams taip pat būtų naudinga patiems turėti prieigą prie pagrindinės informacijos apie šias rizikos valdymo procedūras, įskaitant pirmiau minėtus pradinės garantinės įmokos modelius. Tokia prieiga užtikrintų sandorio šalių rizikos, kylančios dėl jų ne biržos sandorių, kurių centrinė tarpuskaityta neatliekama, valdymo skaidrumą ir kartu padėtų rinkos dalyviams įvertinti taikomą metodą. Todėl ECB siūlo į ERIR įtraukti reikalavimą atskleisti aukšto lygio informaciją apie pradinės garantinės įmokos modelių naudojimą.

⁽⁴³⁾ Žr. siūlomo reglamento 2 straipsnį.

⁽⁴⁴⁾ Žr. *Question & Answer 2022_6495*, EBI, 2022 m. rugsėjo mėn., paskelbta EBI interneto svetainėje www.eba.europa.eu.

⁽⁴⁵⁾ Žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą *EU equivalence decisions in financial services policy: an assessment*, SWS(2017) 102 final.

⁽⁴⁶⁾ Žr. ERIR 11 straipsnio 3 dalį.

⁽⁴⁷⁾ Žr. nuomonės CON/2017/42 4.1 dalį.

3. **Priežiūros institucijų patvirtinimo procedūrų supaprastinimas ir paspartinimas**

3.1. *Leidimų suteikimo ir paslaugų išplėtimo procedūros*

ECB pritaria pasiūlymui supaprastinti PSŠ leidimų suteikimo ir veiklos bei paslaugų išplėtimo procedūras, siekiant sustiprinti ES PSŠ galimybes laiku reaguoti į naujus rinkos pokyčius ⁽⁴⁸⁾.

ECB ypač palankiai vertina pasiūlymą, kad PSŠ paraiškoms ⁽⁴⁹⁾ teikti reikalingų dokumentų formatas ir turinys būtų nustatytas ESMA techninių reguliavimo standartų projektuose, parengtuose glaudžiai bendradarbiaujant su ECBS. Išsamesnis atitinkamų priežiūros reikalavimų apibrėžimas skatins PSŠ skaidrumą ir nuspėjamumą ir padės gerokai paspartinti priežiūros institucijų patvirtinimo procedūras.

ECB taip pat palankiai vertina pasiūlymą, kad ESMA vestų centrinę duomenų bazę ⁽⁵⁰⁾, prie kurios galėtų jungtis PSŠ kompetentingos institucijos, ESMA ir kolegijų nariai ir į kurią PSŠ teiktų visas paraiškas suteikti leidimus ⁽⁵¹⁾, išplėsti paslaugas ir veiklą ⁽⁵²⁾ ir reikšmingai pakeisti rizikos modelius bei parametrus ⁽⁵³⁾. Tai padėtų visas atitinkamas kompetentingas institucijas greičiau įtraukti į atitinkamus vertinimo procesus.

ECB taip pat pritaria tam, kad būtų nustatyti griežti paraiškų išsamumo įvertinimo terminai. Tai svarbu siekiant, kad kiltų kuo mažiau atitinkamų neaiškumų, vėlavimų ir su tuo susijusios rizikos ES PSŠ operatyvumui ir konkurencingumui. Tačiau ECB susirūpinimą kelia tai, kad siūlomas dviejų darbo dienų terminas, per kurį kompetentinga institucija turi patvirtinti PSŠ paraiškos išsamumą ⁽⁵⁴⁾, yra per trumpas. Siekdamas užtikrinti, kad kompetentinga institucija bet kokiomis aplinkybėmis galėtų atlikti patikimą vertinimą, ECB siūlo šį terminą pailginti iki dešimties darbo dienų. Priešingu atveju gali nepavykti išvengti rizikos, kad paraiškos bus be reikalo atmetamos, jeigu išskirtinėmis aplinkybėmis nacionalinė kompetentinga institucija per dvi dienas negalės patvirtinti, kad buvo pateikti visi reikalingi dokumentai.

Tam, kad būtų galima pasinaudoti nacionalinės kompetentingos institucijos jai vykdant nuolatinę priežiūros veiklą surinktais duomenimis apie PSŠ, ir tam, kad tarp nacionalinės kompetentingos institucijos, ESMA ir kolegijos per vertinimo procesą vyktų veiksmingas dialogas, ECB siūlo suteikti kolegijai pakankamai laiko savo vertinimui užbaigti, atsižvelgiant į nacionalinės kompetentingos institucijos parengtą vertinimo projektą ir ESMA nuomonės projektą. Nacionalinė kompetentinga institucija ir ESMA turėtų pateikti savo vertinimų projektus kolegijai per 30 darbo dienų. Po to ECB siūlo visoms suinteresuotosioms šalims – nacionalinėms kompetentingoms institucijoms, ESMA ir kolegijai – suteikti 20 papildomų darbo dienų savo vertinimams užbaigti.

3.2. *Neprieštaravimo procedūros neesminių pakeitimų atveju*

ECB palankiai vertina pasiūlymą prašymams dėl veiklos arba paslaugų išplėtimo, kai paslaugų pakeitimai yra neesminiai, taikyti naują neprieštaravimo procedūrą ⁽⁵⁵⁾. Taip būtų užtikrinta, kad priežiūrinio tikrinimo išsamumas būtų proporcingas finansinei rizikai, kurią kelia nauja veikla ar paslauga, ir kad atitinkamais patvirtinimo procesais būtų palaikoma dinamiška Sąjungos centrinės tarpuskaitos aplinka. Kartu reikėtų išsaugoti tinkamas priežiūrinio tikrinimo apsaugos priemones.

⁽⁴⁸⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 9, 10 ir 11 punktus.

⁽⁴⁹⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 9 ir 10 punktus.

⁽⁵⁰⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 11 punktą.

⁽⁵¹⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 9 punktą.

⁽⁵²⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 10 punktą.

⁽⁵³⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 34 punktą.

⁽⁵⁴⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 9 ir 10 punktus.

⁽⁵⁵⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 12 punktą, kuriuo į ERIR įterpiamas naujas 17a straipsnis.

Siūlomame reglamente nustatyti bendri kriterijai, susiję su neesminiu tarpuskaitos paslaugos ar veiklos pakeitimo poveikiu, yra svarbūs bendram priežiūros metodų skaidrumui ir nuoseklumui skatinti. Tačiau šie kriterijai būtų pernelyg bendri, kad apimtų visus svarbius veiksnius. Atsižvelgdamas į tai, ECB mano, kad greta siūlomų papildomų sąlygų, pagal kurias nustatoma, kada gali būti taikoma neprieštaravimo procedūra⁽⁵⁶⁾, turėtų būti numatyta įgaliojti ESMA, glaudžiai bendradarbiaujant su ECBS ir remiantis techninių reguliavimo standartų projektais, parengti išsamesnes gaires. Tokios papildomos techninės gairės būtų naudingos ir dėl to, kad jas būtų lengviau koreguoti, turint galvoje tai, kad neprieštaravimo procedūra būtų visiškai nauja procedūra ir ją gali reikėti pakoreguoti atsižvelgiant į jas taikant praktiškai įgytą patirtį.

Atitinkamai ECB laikosi nuomonės, kad neprieštaravimo procedūros taikymas tais atvejais, kai esamos paslaugos būtų papildytos nauja valiuta, turėtų būti reglamentuojamas ne pačiu siūlomu reglamentu, bet tik ESMA parengtais techninių reguliavimo standartų projektais, atsižvelgiant į tai, kad rizikos poveikis priklausytų nuo smulkesnių veiksnių, pavyzdžiui, nuo prognozuojamų tarpuskaitos verčių dydžio, ir to, ar ateityje reikės naujų likvidumo rizikos valdymo ar atsiskaitymo procedūrų. Kad visos neprieštaravimo procedūrose dalyvaujančios institucijos (žr. pirmesnę 1.1.2 dalį) turėtų pakankamai laiko vertinimui iš esmės atlikti, ECB siūlo atitinkamą laikotarpį pailginti nuo 10 iki 20 darbo dienų.

Galiausiai pažymėtina, kad ES PSŠ neturėtų būti leidžiama pradėti naujos veiklos ar teikti naujos paslaugos, kol nebus baigta priežiūrinė neprieštaravimo procedūra, kad pereinamuoju laikotarpiu PSŠ neprisiimtų nepagrįstos rizikos. Be to, ES PSŠ greičiausiai nenorėtų pradėti vykdyti naujos veiklos ar teikti naujų paslaugų neturėdama garantijų, jog priežiūros institucijos sutiks, kad tokios paslaugos ar veikla būtų tęsiamos.

4. *Pernelyg didelių pozicijų trečiųjų valstybių PSŠ atžvilgiu mažinimas*

4.1. *Aktyvi sąskaita*

4.1.1. Aktyvios sąskaitos reikalavimas

Siūlomu reglamentu nustatomas reikalavimas finansų ir ne finansų sandorio šalims, kurioms taikoma tarpuskaitos prievolė, dalies savo pozicijų, susijusių su trečiųjų valstybių PSŠ siūlomomis paslaugomis, kurios įvertintos kaip turinčios esminės sisteminės svarbos, tarpuskaitą atlikti per leidimą gavusią ES PSŠ. Jame taip pat siūloma, kad ESMA, bendradarbiaudama su EBI, EIOPA ir ESRV ir pasikonsultavusi su ECBS, parengtų techninių reguliavimo standartų projektus ir juose sukalibruotų tarpuskaitos veiklos, kuri turi būti tvarkoma ES PSŠ aktyviose sąskaitose, lygį. Tokiu kalibravimu turėtų būti užtikrinta, kad įvykdžius numatomą pozicijų perkėlimą į ES PSŠ, tokios paslaugos, toliau tvarkomos atitinkamoje trečiosios valstybės PSŠ, nebebūtų laikomos turinčiomis esminės sisteminės svarbos.

ECB pritaria nuomonei, kad pernelyg didelės pozicijos trečiųjų valstybių PSŠ atžvilgiu ir tebesitęsianti pernelyg didelė priklausomybė nuo jų kelia riziką Sąjungos finansiniam stabilumui ir šią riziką reikia mažinti mažinant tokias pozicijas visose tarpuskaitos paslaugų, laikomų turinčiomis esminės sisteminės svarbos, srityse. Todėl ECB labai palankiai vertina tokią priemonę, kuria turėtų būti užtikrinta pusiausvyra tarp rizikos Sąjungos sisteminiam ir finansiniam stabilumui ribojimo ir paramos laipsniškam atsparios ir likvidžios Sąjungos tarpuskaitos rinkos kūrimui. ECB turi keletą pastabų dėl siūlomo aktyvios sąskaitos reikalavimo.

Pirma, siūlomame reglamente numatyta, kad ESMA turėtų apsvarstyti laipsniško aktyvios sąskaitos reikalavimo įgyvendinimo laikotarpius, paliekant pakankamai laiko jam pamažu įgyvendinti. ECB pritaria šiam pasiūlymui, nes būtina išvengti bet kokio galimo neigiamo poveikio, kurį staigus šio reikalavimo įgyvendinimas sukeltų rinkos dalyviams ir ES PSŠ. Siekiant užtikrinti centrinės tarpuskaitos saugumą ir patikimumą, šį reikalavimą taip pat labai svarbu laipsniškai sukalibruoti. Tai leistų sandorio šalims pamažu įvykdyti savo tarpuskaitos reikalavimus, susijusius su pozicijų, kurių tarpuskaita turi būti atliekama ES PSŠ sąskaitose, dalimi. Tokiu būdu ESMA, pasinaudodama galimybe, remiantis JSM pateikta informacija, peržiūrėti techninius reguliavimo standartus dėl aktyvios sąskaitos reikalavimo kalibravimo⁽⁵⁷⁾, galėtų užtikrinti, kad tarpuskaitos veiklos, kuri turi būti tvarkoma ES PSŠ aktyviose sąskaitose, dalies sukalibravimą būtų galima koreguoti pagal rinkos pokyčius ar bet kokias kitas

⁽⁵⁶⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 12 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 17a straipsnio 2 dalis.

⁽⁵⁷⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 18 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 23c straipsnio 5 dalis.

svarbias aplinkybes. Toks laipsniškas kalibravimas turėtų sudaryti sąlygas įtraukti veiksmingas rinką grindžiamas korekcijas ir mažinti galimą riziką finansiniam stabilumui. Taip Sąjungos tarpuskaitos rinką taptų patrauklesnė ir patikimesnė. Todėl ECB siūlo, kad į tokį laipsnišką įgyvendinimą būtų atsižvelgta ESMA įgaliojimuose parengti techninių reguliavimo standartų projektus, kuriuose būtų nustatyta aktyvios sąskaitos reikalavimo kalibravimo tvarka.

Antra, pasibaigus laipsniško įgyvendinimo laikotarpiui, aktyvios sąskaitos reikalavimas turėtų būti sukalibruotas pagal galutinį tikslinį lygį, kuriuo atitinkamos trečiųjų valstybių PSŠ teikiamos tarpuskaitos paslaugos nebeturėtų esminės sisteminės svarbos. ESMA pagal ERIR yra įgaliojta ⁽⁵⁸⁾ remdamasi visapusiškai pagrįstu vertinimu nustatyti tokios esminės sisteminės svarbos PSŠ arba tarpuskaitos paslaugas. Kadangi atlikdama tokį vertinimą ESMA remiasi ir kiekybiniais rodikliais, ir kokybine analize, kalibruodama aktyvios sąskaitos reikalavimą ji taip pat turėtų atsižvelgti į įvairius kiekybinius ir kokybinius parametrus.

Trečia, kalibruodama tarpuskaitos veiklos lygius, ESMA turėtų atsižvelgti į galimą laipsniško perkėlimo poveikį, į naudą ir riziką Sąjungos finansiniam stabilumui ir į galimo tarpuskaitos veiklos perkėlimo į trečiąsias valstybes dinamiką. Tai būtų galima pasiekti reikalaujant, kad ESMA atliktų sąnaudų ir naudos analizę, nustatydamą tvarkaraštį ir reikiamus veiklos lygius laipsniško diegimo laikotarpiu, taip pat kiekvieną kartą, kai prireiktų pakartotinio kalibravimo.

Ketvirta, rengdama tarpuskaitos veiklos lygių apskaičiavimo metodiką, ESMA turėtų užtikrinti, kad joje būtų ne tik išsamiai apibrėžta bendra Sąjungos lygmeniu vykdytinos veiklos dalis, būtina tam, kad tarpuskaita būtų sumažinta taip ⁽⁵⁹⁾, kad trečiųjų valstybių PSŠ paslaugos nebebūtų sisteminės svarbos. ESMA taip pat turėtų užtikrinti, kad būtų išsamiai apibrėžtos atskiros veiklos, kurių finansų ir ne finansų sandorio šalys, kurioms taikoma tarpuskaitos prievolė, turėtų išlaikyti savo aktyviose sąskaitose ES PSŠ, dalys. ECB supranta, jog teisės aktu siekiama, kad tokios atskiros veiklos dalys būtų nurodytos siūlomame reglamente paminėtuose techniniuose reguliavimo standartuose ⁽⁶⁰⁾. Taip yra todėl, kad pats aktyvios sąskaitos reikalavimas yra taikomas tiesiogiai ir yra skirtas finansų ir ne finansų sandorio šalims, kurioms taikoma tarpuskaitos prievolė. Tik tada, remdamasi tokiomis atskirai nustatomomis dalimis, kiekviena finansų ir ne finansų sandorio šalis, kuriai taikoma tarpuskaitos prievolė, galės laikytis aktyvios sąskaitos reikalavimų ir parengti atitinkamus planus, numatytus pagal siūlomoje direktyvoje išdėstytus siūlomus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES pakeitimus ⁽⁶¹⁾.

Penkta, siūlomame reglamente paaiškinama, kad sandorio šalys, kurioms taikomas aktyvios sąskaitos reikalavimas, teikdamos informaciją ES PSŠ kompetentingai institucijai, turi kasmet patvirtinti, kad laikosi šio reikalavimo. Tokios informacijos teikimo dažnumas gali turėti tiesioginių padarinių stebėsenos, kaip laikomasi aktyvios sąskaitos reikalavimo, ir koncentracijos rizikos, susijusios su pripažintomis trečiųjų valstybių PSŠ, teikiančiomis paslaugas, laikomas turinčiomis esminės sisteminės svarbos, stebėsenos veiksmingumui. Todėl ECB siūlo nustatyti, kad tokia informacija teikiama dažniau, kas ketvirtį, tokiu dažnumu, kaip reguliariai stebėsenos tikslais teikiami priežiūros duomenys.

Šešta, siūlomame reglamente paaiškinama, kad tokią informaciją finansų ir ne finansų sandorio šalys turi pateikti ES PSŠ kompetentingai institucijai. Iš siūlomos direktyvos ECB supranta, kad kitos institucijos, kurios nėra ES PSŠ kompetentingos institucijos, galėtų būti raginamos peržiūrėti, kaip jų priežiūros sandorio šalys atitinka svarbius Sąjungos politikos tikslus arba bendresnes su aktyvios sąskaitos naudojimo pertvarka pagal siūlomą reglamentą susijusias tendencijas. Tokiomis aplinkybėmis labai svarbu numatyti, kad tokia informacija būtų teikiama ir šioms institucijoms. Be to, informacija vien apie ES PSŠ tarpuskaitos veiklą būtų nepakankama stebėsenai, kaip laikomasi aktyvios sąskaitos reikalavimo, nes tam reikia įvertinti sandorio šalių pasaulinę veiklą, vykdomą pagal atitinkamų kategorijų išvestinių finansinių priemonių sutartis. Todėl į teikiamą informaciją turėtų būti atskirai įtraukta

⁽⁵⁸⁾ Žr. ERIR 25 straipsnio 2c dalį.

⁽⁵⁹⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 4 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 7a straipsnio 5 dalis.

⁽⁶⁰⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 4 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 7a straipsnio 5 dalis.

⁽⁶¹⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

informacija apie sandorius, kurių tarpuskaitytą vykdė leidimą gavusios PSS ir pripažintos trečiųjų valstybių PSS. Tai leis kompetentingoms institucijoms užfiksuoti aktyvios sąskaitos reikalavimo nesilaikymo atvejus – kai sandorio šalys, kurioms taikomas aktyvios sąskaitos reikalavimas, tam tikrų kategorijų išvestinių finansinių priemonių sutarčių tarpuskaitytą tikslais toliau naudojasi tik pripažintomis trečiųjų valstybių PSS.

Septinta, būtina suderinti, koku formatu kiekviena sandorio šalis turi teikti informaciją apie apskaičiavimo, atlikto pagal aktyvios sąskaitos reikalavimą, rezultatus⁽⁶²⁾. Taip būtų užtikrintas būtiniausias sandorio šalių, kurioms taikomas aktyvios sąskaitos reikalavimas, pateiktų duomenų palyginamumo lygis, taigi ir patikima aktyvios sąskaitos reikalavimo laikymosi stebėseną. Todėl prie techninių reguliavimo standartų projektų dėl aktyvios sąskaitos reikalavimo kalibravimo turėtų būti pridėti techninių įgyvendinimo standartų projektai, kuriuose būtų nustatytas teiktinos informacijos formatas.

Galiausiai reikėtų pažymėti, kad siūlomu reglamentu keičiama tarpuskaitytą prievolės apskaičiavimo metodika – reikalaujama, kad apskaičiuojant pozicijas ir jas lyginant su nustatytais ribomis, būtų įtrauktos tik tos išvestinių finansinių priemonių sutartys, kurių tarpuskaitytą ES leidimą gavusi PSS arba pripažinta trečiosios valstybės PSS neatlieka. Atsižvelgdamas į aktyvios sąskaitos reikalavimo taikymo srities ir tarpuskaitytą prievolės taikymo srities ryšį, ECB ragina Sąjungos teisės aktų leidėją atsižvelgti į galimą poveikį, kurį skaičiavimo metodikos pakeitimas gali sukelti tiek aktyvios sąskaitos reikalavimo taikymo sričiai, pavyzdžiui, galimam jos išplėtimui, tiek aktyvios sąskaitos galimybėms mažinti riziką, susijusią su pernelyg didelėmis Sąjungos tarpuskaitytą narių ir klientų pozicijomis trečiųjų valstybių PSS, teikiančių tarpuskaitytą paslaugas, pripažintais turinčiomis esminės sisteminės svarbos, atžvilgiu.

4.1.2. Siūlomi Direktyvos 2013/36/ES pakeitimai

Pagal siūlomas Direktyvos 2013/36/ES pakeitimus reikalaujama, kad įstaigos ir kompetentingos institucijos mažintų bet kokią koncentracijos riziką, galinčią kilti dėl jų pozicijų PSS, ypač trečiųjų valstybių PSS, teikiančių esminės sisteminės svarbos Sąjungai turinčias paslaugas, atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, pagal Direktyvą 2013/36/ES paskirtos kompetentingos institucijos turėtų vertinti ir stebėti, kaip jų prižiūrimos įstaigos atitinka svarbius Sąjungos politikos tikslus, susijusius su siūlomame reglamente nustatytu aktyvios sąskaitos reikalavimu. Siūloma keisti peržiūros ir vertinimo procesą. Be to, siūloma direktyva į Direktyvą 2013/36/ES įtraukiamas naujas priežiūros įgaliojimas, kurį turinčios kompetentingos institucijos galės konkrečiai įvertinti ir ištaisyti pernelyg didelę koncentracijos riziką, kylančią dėl jų prižiūrimų įstaigų pozicijų trečiųjų valstybių PSS, teikiančių esminės sisteminės svarbos Sąjungai turinčias paslaugas, atžvilgiu. Šiuo klausimu ECB turi keletą pastabų.

Pirma, siūlomi priežiūros sistemos pakeitimai yra būtini siekiant užtikrinti, kad kompetentingos institucijos galėtų tikslingiau vertinti ir stebėti koncentracijos riziką, kylančią dėl pozicijų PSS, ypač teikiančių esminės sisteminės svarbos Sąjungai turinčias paslaugas, atžvilgiu. Pagal esamas Direktyvos 2013/36/ES⁽⁶³⁾ nuostatas reikalaujama, kad kompetentingos institucijos spręstų tokios koncentracijos rizikos klausimą tik tada, kai PSS pasižymi didelio masto koncentracija, nes siekia pasinaudoti masto ekonomija ir tinklo poveikiu. Todėl ECB palankiai vertina tai, kad apibrėžiant aktyvios sąskaitos reikalavimą aiškiau apibrėžiama ir koncentracijos sąvoka. Aiškesnėmis siūlomoje direktyvoje išdėstytomis nuostatomis užtikrinama, kad kompetentingos institucijos imdamosi veiksmų galėtų remtis tikslingesne priežiūros sistema, palyginti su esama galimybe kompetentingoms institucijoms nustatyti papildomų nuosavų lėšų reikalavimus padengti rizikai, kurios esami kapitalo reikalavimai pagal Direktyvą 2013/36/ES⁽⁶⁴⁾ nepadengia arba padengia nepakankamai.

Antra, kompetentingos institucijos, sprendamos įstaigų koncentracijos rizikos klausimus, dėmesį pirmiausia turėtų atkreipti į individualią kiekvienos įstaigos padėtį. Šiuo atžvilgiu įstaigų saugumas ir patikimumas turėtų išlikti pagrindiniu kompetentingų institucijų, vykdančių prudenčią priežiūrą pagal Direktyvą 2013/36/ES, tikslu.

⁽⁶²⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 4 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 7a straipsnio 4 dalis.

⁽⁶³⁾ Žr. Direktyvos 2013/36/ES 81 straipsnį.

⁽⁶⁴⁾ Žr. Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnį.

Trečia, atsižvelgiant į tai, kad siūlomi Direktyvos 2013/36/ES pakeitimai yra susiję su aktyvios sąskaitos reikalavimu, nereikėtų tikėtis, kad kompetentingos institucijos pradės naudotis siūlomais įgaliojimais dar iki to laiko, kai ESMA, bendradarbiaudama su EBI, EIOPA ir ESRV ir pasikonsultavusi su ECBS, parengs techninių reguliavimo standartų dėl aktyvios sąskaitos projektus. Taip yra todėl, kad kompetentingoms institucijoms reikalingi aiškūs kriterijai, pagal kuriuos būtų galima nustatyti, kokiomis aplinkybėmis jų prižiūrimo tarpuskaitos nario arba kliento pozicija gali kelti susirūpinimą. Be to, aktyvios sąskaitos reikalavimo stebėsenos veiksmingumas priklauso nuo to, ar teikiama tinkama informacija. Todėl ECB siūlo, kad pagal siūlomą reglamentą teikiama informacija⁽⁶⁵⁾ būtų teikiama tiesiogiai tiek ES PSŠ kompetentingai institucijai, tiek įstaigos, kuriai taikomas informacijos teikimo reikalavimas, kompetentingai institucijai.

Ketvirta, kaip minėta pirmiau, JSM pavesta vykdyti aktyvios sąskaitos reikalavimo stebėseną, taip pat bendriau stebėti bet kokią galimą riziką, įskaitant koncentracijos riziką, kylančią dėl finansų subjektų tarpusavio sąsajų. Kompetentingos institucijos, vertindamos koncentracijos riziką, kylančią dėl jų prižiūrimų įstaigų pozicijų PSŠ atžvilgiu, galėtų atsižvelgti į tokios stebėsenos rezultatus⁽⁶⁶⁾.

Be to, siūlomoje direktyvoje reikalaujama, kad EBI, koordinuodama veiksmus su ESMA, parengtų gaires, kuriomis būtų užtikrinta nuosekli koncentracijos rizikos, kylančios dėl pozicijų ES PSŠ atžvilgiu, integravimo į priežiūrinį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis metodika⁽⁶⁷⁾. Direktyva 2013/36/ES⁽⁶⁸⁾ siekiama užtikrinti, kad kompetentingos institucijos atliktų prižiūrimų įstaigų priežiūrinį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, taikydamos bendras EBI gairėse nustatytas metodikas. Be to, kadangi EBI gairės nėra skirtos kuriai nors konkrečiai rizikai, papildomų atskirų gairių dėl konkrečios rizikos ar rizikos elementų neturėtų būti reikalaujama. Bet kokia konkreti rizika galėtų būti sistemškai integruota į galiojančias gaires.

4.2. Informacija apie tarpuskaitos paslaugas

Pagal siūlomą reglamentą reikalaujama, kad tarpuskaitos nariai ir klientai, teikiantys tarpuskaitos paslaugas tiek leidimą gavusiose ES PSŠ, tiek pripažintose trečiųjų valstybių PSŠ, informuotų savo klientus apie galimybę atlikti išvestinių finansinių priemonių sutarties tarpuskaitą ES PSŠ⁽⁶⁹⁾. ECB pritaria šiam reikalavimui, kuris turėtų padėti siekti atitinkamų Sąjungos politikos tikslų dviem būdais. Pirma, ECB supranta, kad šio reikalavimo taikymo sritis yra platesnė nei aktyvios sąskaitos reikalavimo taikymo sritis, nes jis apima ir tuos sandorius, kuriems tarpuskaitos prievolė netaikoma, ir pagal jį atitinkami tarpuskaitos nariai ir klientai turi sistemingai siūlyti Sąjungos tarpuskaitos alternatyvas net paslaugoms, kurių ESMA nelaiko turinčiomis esminės sisteminės svarbos. Antra, šis reikalavimas turėtų paskatinti galutinius klientus tarpuskaitą vykdyti Sąjungoje leidimą gavusiose PSŠ.

Be to, siūlomu reglamentu nustatomas reikalavimas atitinkamiems tarpuskaitos nariams ir klientams pranešti apie savo tarpuskaitos veiklos pripažintose trečiųjų valstybių PSŠ⁽⁷⁰⁾ apimtį. ECB palankiai vertina šį reikalavimą, kuriuo užtikrinama, kad kompetentingos institucijos ir JSM turėtų prieigą prie informacijos, reikalingos tarpuskaitos veiklai pripažintose trečiųjų valstybių PSŠ stebėti. Be to, ECB tvirtai pritaria tam, kad ESMA, įgaliota parengti techninių reguliavimo standartų projektus, kuriuose būtų nurodytas šios informacijos turinys, turėtų atsižvelgti į tai, kokia informaciją jau gaunama pagal esamą informacijos teikimo sistemą. Pertekliniais informacijos teikimo reikalavimais įstaigoms užkraunama nepagrįsta našta. Šie dalykai gali turėti įtakos ne tik įstaigų informacijos teikimo išlaidoms, bet ir kompetentingoms institucijoms teikiamų duomenų kokybei ir vientisumui.

ECB turi keletą pastabų dėl tokios informacijos apie tarpuskaitos veiklą teikimo.

⁽⁶⁵⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 4 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 7a straipsnio 4 dalis.

⁽⁶⁶⁾ Žr. siūlomos direktyvos 2 straipsnio 3 punktą, kuriuo keičiamas Direktyvos 2013/36/ES 81 straipsnis.

⁽⁶⁷⁾ Žr. siūlomos direktyvos 2 straipsnio 4 punktą.

⁽⁶⁸⁾ Žr. Direktyvos 2013/36/ES 100 straipsnį.

⁽⁶⁹⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 4 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 7b straipsnio 1 dalis.

⁽⁷⁰⁾ Žr. siūlomo reglamento 1 straipsnio 4 punktą, kuriuo į ERIR įterpiama nauja 7b straipsnio 2 dalis.

Pirma, tam, kad kompetentingos institucijos ir JSM galėtų išsamiai apžvelgti Sąjungoje vykdomai tarpuskaitai aktualius rinkos pokyčius, jos turėtų gauti būtiną informaciją tiek apie ES leidimą gavusias PSS, tiek apie pripažintas trečiųjų valstybių PSS. Todėl ECB siūlo išplėsti informacijos teikimo reikalavimo taikymo sritį, kad ji apimtų ir informaciją apie pozicijas leidimą gavusių ES PSS atžvilgiu. Toks taikymo srities išplėtimas taip pat turės būti atitinkamai atspindėtas ESMA įgaliojimuose parengti techninių reguliavimo ir įgyvendinimo standartų projektus, kuriuose būtų nustatytas tokios informacijos turinys ir formatas.

Antra, siūlomame reglamente paaiškinama, kad tarpuskaitos nariai ir klientai turi informuoti kompetentingas institucijas apie tarpuskaitos veiklą kasmet. Toks informacijos teikimo dažnumas gali turėti tiesioginių pasekmių tos tarpuskaitos veiklos stebėsenos, ypač susijusios su aktyvios sąskaitos reikalavimu, ir PSS koncentracijos rizikos stebėsenos veiksmingumui. Todėl ECB siūlo nustatyti, kad tokia informacija turi būti teikiama dažniau, kas ketvirtį, tokiu dažnumu, kaip reguliariai teikiami priežiūros duomenys.

Trečia, siūlomame reglamente paaiškinama, kad tarpuskaitos nariai ir klientai turi teikti informaciją savo kompetentingoms institucijoms. Pagal ERIR ⁽¹⁾, Direktyvą 2013/36/ES ⁽²⁾ ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1024/2013 ⁽³⁾ tarpuskaitos narių ir klientų kompetentingos institucijos gali būti skirtingos. Todėl, kad būtų aiškiau, į siūlomą reglamentą reikėtų įtraukti tai atspindintį pakeitimą, kuriuo būtų užtikrinta, kad kompetentingos institucijos gautų pagal šiuo metu taikomą sistemą joms suteiktus priežiūros įgaliojimus atitinkančią informaciją.

Kai ECB rekomenduoja iš dalies keisti siūlomą reglamentą ir siūlomą direktyvą, konkretūs redagavimo pasiūlymai kartu su aiškinamuoju tekstu pateikiami techniniame darbo dokumente. Techninis darbo dokumentas anglų kalba paskelbtas interneto svetainėje „EUR-Lex“.

Priimta Frankfurte prie Maino 2023 m. balandžio 26 d.

ECB Pirmininkė
Christine LAGARDE

⁽¹⁾ Žr. ERIR 2 straipsnio 13 punktą.

⁽²⁾ Žr. Direktyvos 2013/36/ES 4 straipsnį.

⁽³⁾ Žr. 2013 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 1024/2013, kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedami specialūs uždaviniai, susiję su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika (OL L 287, 2013 10 29, p. 63) 6 straipsnį.